

Fletë informuese 2:

Lufta për Zembrën Blu të Alpeve shqiptare.

Lugina e Valbonës.

Përshkrim	<p>Në janar 2016, organizata Toka zbulon rreth zhvillimit të një hidrocentrali në Parkun Kombëtar të Valbonës. Pas disa kërkimeve dhe pyetjeve, organizata dhe banorët vendas mësojnë rreth planeve për fillimin e punimeve për ndërtimin e 2 hidrocentraleve (Ceremi dhe Dragobi), të cilët së bashku etiketohen si Hidrocentrali i Dragobisë, me një kapacitet total prej 22.7 MW. Në shkurt 2016 u bë e ditur se projekti ishte pjesë e një skeme më të madhe me 4 HEC-e, prej 51 MW. Në mars 2016, pasi u njoftua nga Agjencia Kombëtare e Mjedisit se nuk kishte projekte të tjera, banorët vendas mësuuan për kompaninë <i>Valbona Project Company</i> me 9 HEC-e të tjera ku shumica janë brenda parkut kombëtar. Gjithashtu, një kompani e tretë T-Plani shpk, po zhvillon një tjetër hidrocentral HEC T-Plani duke përdorur një HEC ekzistues. Në total, qeveria ka lëshuar 3 koncesione për zhvillimin e 14 HEC-eve. T-Plani nisi punimet në vitin 2013, ndërsa Dragobia Energy shpk, e cila ka në pronësi HEC-et e Dragobisë dhe Ceremit, filloi punimet në 21 shtator 2016 në mes të protestave dhe ankesave nga OSHC-të, aktivistëve, shkencëtarët, medias dhe profesorëve vendas e ndërkombëtar dhe komunitetit ndërkombëtar. OSHC-të dhe qytetarët kanë kryer një rishikim të plotë të dokumentacionit, licencave, studimeve mjedisore, lejeve dhe kanë gjetur në to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planifikim dhe dizajn të varfër të projektit, - Biodiversiteti i pa vlerësuar siç duhet, - Zhvillimi nuk ishte brenda afateve ligjore, - Pjesëmarrje publike e pamjaftueshme dhe jo efektive, - Asnjë konsultim me vendet fqinje.
Të dhëna kryesore	<p>Dragobia EnergyShpk Kapaciteti i instaluar është 22.7 MW dhe prodhimi i pritur është 26.900 kwh. Uji që do të shfrytëzohet është 7.15 m³/s dhe do të përdoret 150 ditë në vit. Projekti është me rrjedhje të lirë, i cili nënkupton se nuk do të ketë digë, ose ujëmbledhës dhe prodhimi i energjisë do të varet nga rrjedha sezonale e ujit. Projekti është i përbërë nga dy hidrocentrale të vegjël. I pari është në lumin e Ceremit, i cili është degëzim i Lumit të Valbonës dhe i dyti është në lumin Valbonë, afër fshatit të Dragobisë. Tubi i marrjes së ujit që do transportojë ujin nga tuneli në godinë do të jetë i fshehur në tokë, duke e bërë shumicën e projektit të padukshëm. Uji, do të devijohet 3,090 m në HEC-in e Ceremit dhe 271 m në HEC-in e Dragobisë. Me pas uji do të derdhet në lumë dhe do të vazhdojë rrjedhën normale.</p>
Burimi i konfliktit	<p>Ndikimi mjedisor dhe parku kombëtar – Niveli i 1-rë i konfliktit;</p> <p>Ndikimi mbi peizazhin dhe turizmin – Niveli i 2-të konfliktit;</p>
Detajet e projektit dhe aktorët	<p>Devijim i ujit – Niveli i 3-të i konfliktit.</p> <p>Kompania konçesionare Dragobi Energy shpk e cila menaxhon HEC Dragobi dhe HEC Ceremi është në pronësi të plotë të Gener – 2 shpk.</p>
Zona e projektit Niveli i investimit	<p>17.5 Milion EUR investim privat</p>
Aktorët kryesorë të angazhuar në konflikt	<ul style="list-style-type: none"> - Organizata TOKA; - Grupimi i OSHC-ve “Të mbrojmë lumenjtë” i përbërë nga (<i>INCA, Mileukontakt Shqipëri, Eco Albania, REC Shqipëri, EDEN, Ekolëvizja, Shoqata për Bujqësi Organike, Instituti për Politika Mjedisore, Rrjeti për Mbrojtjen e Natyrës, Illyria</i>)¹⁷ - OSHC-të Ndërkombëtare (WWF, RiverWatch, EuroNatur, Leeway Collective, Patagonia); - Shkencëtarët dhe komuniteti i profesorëve; - Banorët vendas.

¹⁷ http://help-cso.net/?page_id=448

Fletë informuese 2:

Lufta për Zembrën Blu të Alpeve shqiptare.

Lugina e Valbonës.

Konflikti dhe mobilizimi	<ul style="list-style-type: none"> - Më 11 prill, protestë e qytetarëve përpara Bashkisë Tropojë, duke kërkuar anulimin e hidrocentraleve dhe fokusimi te turizmi dhe mbrojtja e Luginës së Valbonës, - Prill 2016, letër pozicionimi nga WWF Adria rreth “Zhvillimit të Hidroenergjisë në Parkun Kombëtar të Valbonës, Shqipëri”, - Më 8 maj, vozitës të kayak-ëve në Valbonë protestuan kundra cunamit të digave që kërcënojnë lumenjtë e Ballkanit dhe Valbonën, të udhëhequr nga atleti Olimpik Slloven, Rok Rozman, - Më 20 maj në Tiranë u protestua para zyrës së Kryeministrit e mbështetur dhe nga komuniteti lokal i Luginës së Vjosës, - Mbledhja e peticionit elektronik e më shumë se 1,870 firmave, - 18 shkresa zyrtare, të dërguara nga grupimi “Të mbrojmë lumenjtë”, - Një rishikim i raportit të VNM-së, nga grupi i ekspertëve vendas për HEC Dragobinë, - Më 21 qershor 2016-të, nisin punimet për HEC-in e Dragobisë, - Më 29 tetor 2016-të, u organizua një koncert protestë në Valbonë, për mbrojtjen e luginës së Valbonës me këngëtares e njohura Elina Duni, Elda Zari dhe shumë aktivistëve, - Më 19 dhjetor 2016-të, u mbajt një protestë në Tiranë para Ministrisë së Energjisë nga grupimi “Të mbrojmë lumenjtë”, duke kërkuar informacion se cilat HEC-e do të anulohen nën moton “ Keni vendosur ta shkatërroni Valbonën”.
Ndikimi i konfliktit	<p>Potencial Ndikimi mjedisor: humbja e peizazhit, humbja e biodiversitetit, devijimi i ujit. Potencial Ndikimi socio –ekonomik: pakësimi i turizmit.</p>
Rezultati i konfliktit	<p>9 HEC-e, të kompanisë Valbona Energy Company janë anuluar.¹⁸ Ndërsa 3 HEC-e, do të vazhdojnë të ndërtohen sipas deklaratës publike të kryeministrit Rama, megjithatë, nuk ka asnjë dokument zyrtar që vërteton anulimin e tyre. Beteja vazhdon ende për anulimin e 3 HEC-eve të mbetura, përmes përpjekjeve diplomatike me qeverinë shqiptare dhe përgatitjeve për dërgimin në gjykatë të çështjes.</p>
Burime dhe materiale/Referenca	<ul style="list-style-type: none"> - Elba shpk, “Studim fizibiliteti i HEC-eve në Luginë të Valbonës: Raporti i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis”; - WWF, Letër Pozicionimi: “Zhvillimi i Hidroenergjisë në parkun kombëtar të Luginës së Valbonës, Shqipëri”; - Jiří Dusík and Martin Smutný (2016), “Rishikim i raportit të ndikimit në mjedis për hidrocentralet e kaskadës së Dragobisë në rrethin e Tropojës”, WWA Adria. - http://gener2.al/business-lines/qarrishta-and-dragobia-hydropower-plant-2/ - Dokumente nga OSHC Toka, http://www.journeytovalbona.com/good/river-initiatives/ - http://www.reporter.al/lufta-per-zemren-blu-te-alpeve-shqiptare - http://www.balkanweb.com/site/masakra-ne-valbone-11-hec-e-ne-25-km/

¹⁸ Kryeministri Rama deklaroi publikisht nga Salla e parlamentit që 2 nga 12 HEC-e të lëshuara në Valbonë do të ndërtoheshin vetëm: Dragobia dhe Ceremi dhe Valbona (T-Plani).